

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ “АР
НАЙМГАН” НЭРТЭЙ АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН 2026 ОНЫ БАЙГАЛЬ
ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-004411

Регистрийн дугаар: 6268048

Хянасан:

УАӨЯ-ны ХБОБНУГазрын ахлах мэргэжилтэн:Ц.Жаргалнэмэх

Төв аймгийн БОАЖГазрын ахлах мэргэжилтэн:С.Эрдэнэцогт

Биелэлтийг тайлагнасан:

“Топ Ган Дриллинг” ХХК-ний ерөнхий захирал:.....П.Ганболд

“Топ Ган Дриллинг” ХХК-ний байгаль орчны мэргэжилтэн:.....Н.Гончигмаа

Агуулга

1. ОРШИЛ.....	4
2. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	4
3. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА.....	8
4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	10
4.1. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл ...	10
4.2. Төслийн үйл ажиллагаанаас усан орчинд үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл	10
4.3. Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл	10
4.4. Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл ...	10
5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	10
6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	12
7. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	12
8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
10. ОСОЛ ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
11. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	13
12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	15
13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	17
14. ОРОН НУТГИЙН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГААР ХИЙГДЭХ АЖИЛ БОЛОН ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ	17

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ MV-004411 АШИГЛАЛТЫН
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН АЛТНЫ ШОРООН ОРД ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН
2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Зургийн жагсаалт

<i>Зураг 1 Талбайн байрилын тойм зураг.....</i>	<i>5</i>
---	----------

Хүснэгтийн жагсаалт

<i>Хүснэгт 1 Талбайн булангийн цэгүүдийн газарзүйн солбилцол</i>	<i>4</i>
<i>Хүснэгт 2 Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ</i>	<i>11</i>
<i>Хүснэгт 3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө</i>	<i>12</i>
<i>Хүснэгт 4 Дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө</i>	<i>12</i>
<i>Хүснэгт 5 Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө.....</i>	<i>13</i>
<i>Хүснэгт 6 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө.....</i>	<i>14</i>
<i>Хүснэгт 7 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө.....</i>	<i>16</i>
<i>Хүснэгт 8 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө.....</i>	<i>17</i>
<i>Хүснэгт 8 БОМТ хэрэгжилт тайлагнах</i>	<i>17</i>
<i>Хүснэгт 9 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал.....</i>	<i>18</i>

Хавсралтын жагсаалт

<i>Хавсралт 1 Батлагдсан уулын ажлын төлөвлөгөөний 1.1, 1.5, 1.7, 1.9, 1.10, 1.11 дэх маягтууд</i>
<i>Хавсралт 2 Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл</i>
<i>Хавсралт 3 Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ</i>
<i>Хавсралт 4 БОМТ-ний биеллэтийн дүгнэлтийн хуудас</i>
<i>Хавсралт 5 2026 оны уулын ажлын төлөвлөгөөний дэсгэр зураг</i>

1. ОРШИЛ

Төв аймгийн Заамар сумын нутагт орших MV-004411 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай дахь дахь “Ар Наймган”-ны алтны шороон ордын 2026 оны ашиглалтын үйл ажиллагааны байгаль орчныг хамгаалах, менежментийн төлөвлөгөөг ордын талбайд 2018 онд гүйцэтгэсэн геологи хайгуулын ажлын үр дүнгийн тайлан, 2022 онд батлуулсан Техник эдийн засгийн үндэслэл зэрэг материалыг үндэслэн боловсруулав.

“Ар Наймган”-ын алтны шороон ордын нөхөн сэргээлтийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчин, нийгэм, эдийн засагт нөлөөлөх нөлөөлөл, эрсдэлийг тооцон байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тогтоогдсон ажлуудыг цаг тухай бүрд зардлыг төсөвлөн зайлшгүй авах дараах арга хэмжээнүүдийг дагаж ажиллана.

Биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлыг хийж гүйцэтгэхдээ биологийн нөхөн сэргээлтийн ажлын үр дүнд тавих үндсэн шаардлага, байгалийн үндсэн бүсээс хамаарах агротехникийн шаардлага, ургамлын нөхөн сэргээлтийн үе шатууд, тарих ургамлуудыг сонгох болон нөхөн сэргэсэн газрыг хүн, мал, салхи, усны нөлөөгөөр эвдрэхээс хамгаалах, нөхөн сэргээж буй газрын хөрс, ургамлын хяналт шинжилгээнд тавих шаардлагын дагуу хийж гүйцэтгэнэ.

“Топ Ган Дрилинг” ХХК нь 2026 оны 2 дугаар сараас эхлэн бэлтгэл ажлуудыг хангаж ажиллахаар төлөвлөөд байна.

2. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

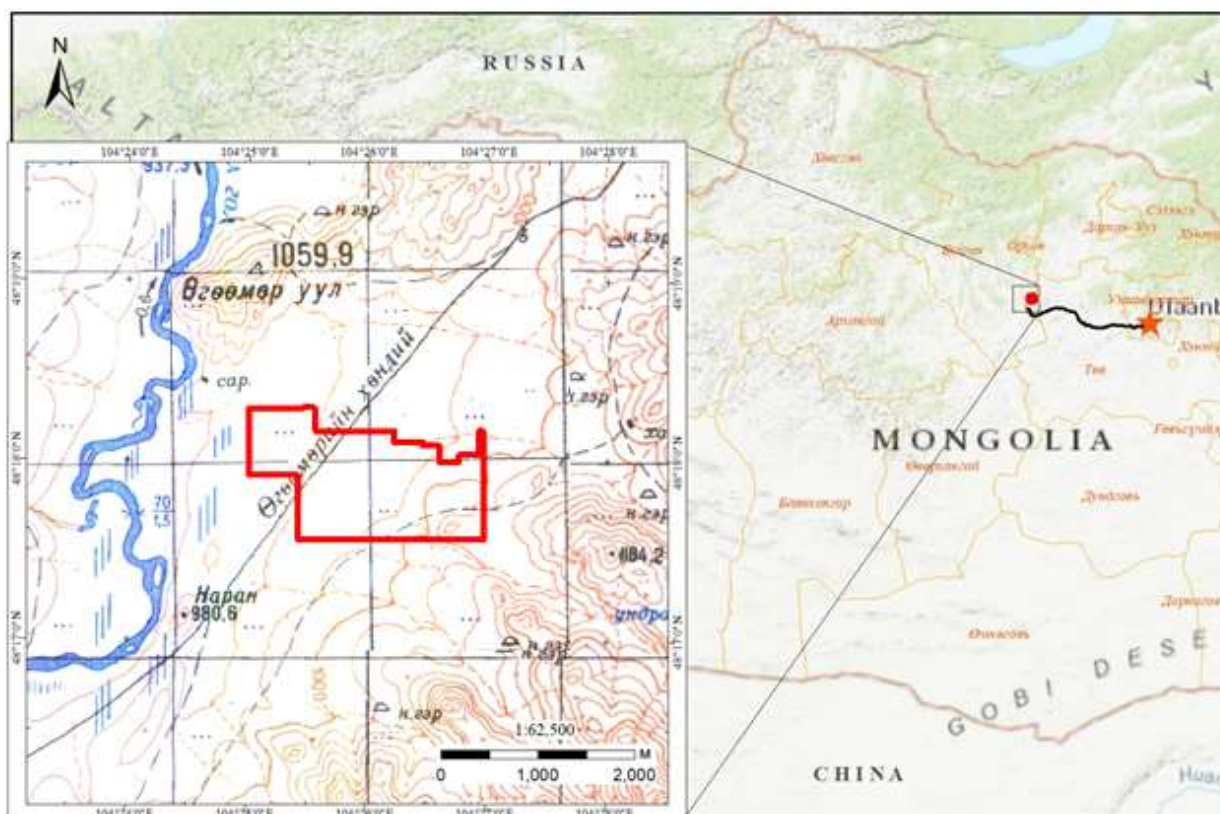
Ар Наймган нэртэй MV-004411 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Улаанбаатар хотоос баруун хойш 230 км, Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс баруун хойш 45 км, “Шижир алт” суурингаас 1.5 км зайд орших ба талбайн булангийн цэгүүдийн газар зүйн солбилцолыг хүснэгтээр үзүүлэв. Бүс нутгийн хувьд Хэнтийн нурууны баруун хойд хэсэгт, Заамарын нуруу, Туул голын ай сав газарт, дэд бүтцийн тааламжтай нөхцөлд байрладагаараа онцлогтой.

Хүснэгт 1 Талбайн булангийн цэгүүдийн газарзүйн солбилцол

Д/д	Уртраг	Өргөрөг
1	104° 25' 33.63"	48° 18' 16.66"
2	104° 25' 28.1"	48° 18' 16.64"
3	104° 25' 0.93"	48° 18' 16.6"
4	104° 25' 0.93"	48° 17' 53.91"
5	104° 25' 24.94"	48° 17' 53.91"
6	104° 25' 24.94"	48° 17' 31.81"
7	104° 26' 56.74"	48° 17' 31.81"
8	104° 26' 56.78"	48° 18' 8.4"
9	104° 26' 54.94"	48° 18' 8.4"
10	104° 26' 55.04"	48° 18' 0.29"

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ MV-004411 АШИГЛАЛТЫН
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН АЛТНЫ ШОРООН ОРД ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН
2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

11	104° 26' 44.75"	48° 18' 0.24"
12	104° 26' 44.78"	48° 17' 57.98"
13	104° 26' 35.74"	48° 17' 57.93"
14	104° 26' 35.69"	48° 18' 3.44"
15	104° 26' 26.86"	48° 18' 3.39"
16	104° 26' 26.84"	48° 18' 4.88"
17	104° 26' 12.67"	48° 18' 4.81"
18	104° 26' 12.63"	48° 18' 8.7"
19	104° 25' 33.71"	48° 18' 8.5"

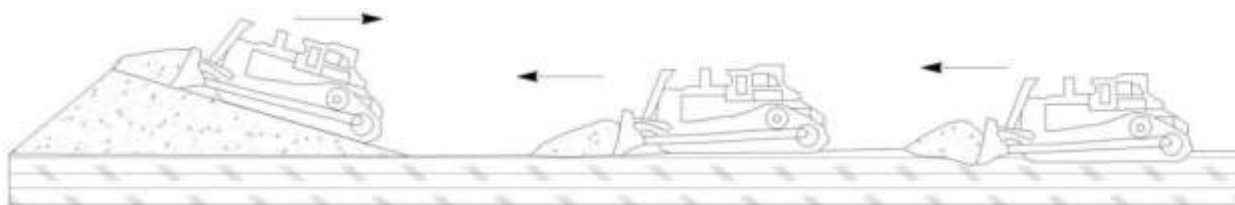

Зураг 1 Талбайн байрилын тойм зураг

2026 онд явагдах уулын ажил, ажиллах горим

- ✓ **Ажиллах горим.** Уурхайн ажиллах горимыг 2026 оны уурхайн хүчин чадал, жилд гүйцэтгэх уулын ажлын хэмжээ, ордын ашиглалтын нөхцөл зэргээс хамааруулан дулааны улирлын 9 сар буюу 270 хоногийн хугацаанд, өдөрт 8-10 цагийн үргэлжлэлтэй 2 ээлжээр ажиллуулахаар төлөвлөөд байна. Уурхай нь 2-р сараас эхлэн уурхайн бэлтгэл ажлууд болон үржил шимт хөрс хуулалтын ажлыг гүйцэтгэж, 3 сарын 01-ээс 11-р сарын 01 хүртэл ажиллахаар төлөвлөв. Уурхай нь улирлын чанартай үйл ажиллагаа явуулах учир олборлолт явуулах үед тасралтгүй ажиллана. Харин улсын чанартай баяр ёслолын өдрүүдэд амрахаар төлөвлөсөн.

- ✓ **2026 онд явагдах уулын ажил.** 2026 онд доод давхаргын 2-В, 8-В, 55-В блокуудыг бүрэн олборлож нийт 5826.6 мян.м 3 хөрс хуулж, 109.5 мян.м 3 элс олборлон баяжуулахаар төлөвлөж байна.
- ✓ **Үржил шимт хөрс хуулалт.** Үржил шимт хөрсийг хуулахдаа 0.2 м-ийн зузаантайгаар бульдозероор хуулан түрж техникийн нөхөн сэргээлт хийх үед ашиглах зорилгоор ил уурхайн олборлолтын талбайн гадна уурхайн ирмэг дагуулан түрж овоолно. Энэ нь дотоод овоолгоор техникийн нөхөн сэргээлт хийсэн (ашигласан) блокуудыг үржил шимт хөрсөөр шууд хучиж дараа дараагийн нөхөн сэргээлтийн ажлын зардлыг хэмнэх давуу талтай юм.

- ✓ **Хөрс хуулалтын ажил.** Талбайн үржил шимт хөрсийг хуулсаны дараа хөрсний чулуулгийг экскаватор-автосамосвалын хослолоор хуулан 2023 онд үүсгэсэн уурхайн хоосон орон зайд дотоод овоолгоор уулын ажлыг үргэлжлүүлэхээр төлөвлөв. Хөрс хуулалтын ажлын догол мөргөцгийн өндөр нь ажиллах тоног төхөөрөмжийн үзүүлэлтээс шалтгаалан 7 м байна.
- ✓ **Элс олборлолтын ажил.** Олборлолтын ажлыг экскаватор-автосамосвалын хослолоор ухаж ачин тээвэрлэж, ордоос хойд зүгт дунджаар 1 км зайд байрлах угаан баяжуулах хэсгийн дэргэд байрлах элсний түр овоолго руу зөөж угаан баяжуулахаар төлөвлөв. Мөн угаасан хоосон чулуулгийг эргүүлэн тээвэрлэж уурхайд нөхөн дүүргэлт хийхээр төлөвлөж байна. 2026 онд нийт 7261.5 мян.м3 хөрс хуулж, 119.95 мян.м3 элс олборлон баяжуулахаар байна. Энэ үед уурхай дунджаар 55 м гүн, 320.0 м урт, 200.0 м өргөн байх бөгөөд **6.27 га** олборлолтонд өртөхөөр байна.

Ил уурхайд ажиллах үндсэн техник, тоног төхөөрөмж, бүтээлийн тооцоо. Уурхайн уулын үйлдвэрлэлийн ажилд шаардлагатай үндсэн болон туслах техник, тоног төхөөрөмжүүдийг “ТОП ГАН ДРИЛЛИНГ” ХХК-н өөрийн эзэмшлийн техник тоног төхөөрөмжүүдийг ашиглахаар төлөвлөв. Үүнд:

- 7.0 м3 –ийн багтаамж бүхий утгууртай Komatsu PC1250 маркийн экскаватор
- 6.8 м3 –ийн багтаамж бүхий утгууртай Doosan DX1000 маркийн экскаватор
- 5.4 м3 –ийн багтаамж бүхий утгууртай Doosan DX800 маркийн экскаватор
- 50 тн даацтай БНХАУ-ыг SINOTRUCK фирмийн HOWO-371, HOWO-440 маркийн автосамосвалууд
- 5.4 м3 –ийн хусууртай АНУ -ын CAT фирмийн D7R, D8R маркийн бульдозер
- 3 м3 –ийн багтаамж бүхий утгууртай БНСУ-ын Doosan фирмийн SD300, БНХАУ-ын LW500KN маркийн утгуурт ачигч
- 60м3/цаг –ийн бүтээлтэй ОХУ-ын СБ-60 маркийн угаах төхөөрөмж

Засвар, техникийн үйлчилгээ ба агуулахын аж ахуй. Тус уурхайн тоног төхөөрөмжийн засвар, техникийн үйлчилгээний газар нь тоног төхөөрөмж авто тээврийн болон бусад тоног төхөөрөмжийн найдвартай ажиллагааг хангахын тулд шаардлагатай зарим нэг техникийн үйлчилгээ хийх, ашиглалт засварын хэрэгцээнд зориулсан материал, сэлбэг, тос, түлш зэргийг хүлээн авах, хадгалах, тавьж олгох зэрэг ажлыг гүйцэтгэдэг. Тоног төхөөрөмжийн их засвар, зарим нарийн төвөгтэй эд ангийг сэргээх, бүрэн солих зэрэг ажлыг засварын дагнасан газраар буюу тоног төхөөрөмжийг нийлүүлсэн газрын засварын газраар гүйцэтгүүлдэг. Засварын газар нь дараах бүрэлдэхүүнтэй байна.

Шатах тослох материалын агуулах. ШТМ хадгалахад зориулж 25 тн-ын ган сав 1 ш, тос тосолгооны материалуудыг зориулалтын савтай нь хадгалан хэрэглэнэ. ШТМ-ын агуулахыг гал, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн шаардлагын норм дүрмийн дагуу байрлуулан, зориулалтын тоноглолоор хангасан байна.

Сэлбэг материалын агуулах. Уурхайн тоног төхөөрөмжийн тоо, бүтцээс хамааруулан сэлбэг материал хадгалахад сэлбэг материалын агуулах нь уурхайн хотхонд буюу засвар механикийн хэсгийн хажууд байна.

Машины зогсоол. Уурхайн элс, хөрсний тээвэрт 50 тн даацтай 18 ширхэг автосамосвал ажиллана. Харин уурхайн ажилчдын машин 1 ширхэг, ачааны машин 1 ширхэг, үйлчилгээний машин 1 ширхэг, уурхайн тоосжилт дарах усалгааны машин 1 ширхэг, түлшний машин 1 ширхэг нийт 23 машин байна. Машиныудыг засварын газрын дэргэдэх машины ил зогсоолд байрлуулна

3. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИЖ БУЙ НУТГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

“Ар Наймган” нэртэй MV-004411 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн талбай нь Улаанбаатар хотоос баруун хойш 230 км, Төв аймгийн Заамар сумын төвөөс баруун хойш 45 км, ”Шижир алт” суурингаас 1.5 км зайд орших ба талбайн булангийн цэгүүдийн газар зүйн солбилцолыг хүснэгтээр үзүүлэв. Бүс нутгийн хувьд Хэнтийн нурууны баруун хойд хэсэгт, Заамарын нуруу, Туул голын ай сав газарт, дэд бүтцийн тааламжтай нөхцөлд байрладагаараа онцлогтой.

Уул зүй: Төв аймгийн Заамар сумын нутаг дэвсгэр нь Хангай Хэнтийн уулархаг их мужид хамрагдана. Хангай-Хэнтийн их мужийн уулс голдуу налуу хажуутай тул хөрсөн бүрхэвч бүрэлдэн тогтоход тааламжтай нөхцөлийг бий болгодог.

Ус зүй: Ар наймганы алтны шороон ордын талбай нь гидрогеологийн ангиллаар Хангай, Хэнтийн гидрогеологийн массивт хамаарна. Газрын доорх ус нь уулс хоорондын хөндийнүүдийг дүүргэсэн тунамал хурдас болон дунд ба эрт төрмөлийн гүний ба тунамал-метаморф чулуулгийн ан цавтай холбоотой. Газрын доорх усны түвшин газрын гадаргаас 42-44 м гүнд оршино. Ар наймганы хэмжээнд усны байгалийн нөөц 1448-1933 шоо метр хоног байна. Дөрөвдөгчийн аллювийн хурдсан дах гүний ус нь цэнгэг бөгөөд эрдэсжилт нь 0.4 г/л-с илүүгүй, устөрөгчийн ионы концентраци буюу рН 7.5-8.5, ерөнхий хатуулаг 4.3 мг.экв. Газрын доорх ус нь найрлагаараа ундны усны шаардлагыг бүрэн хангана. Туул голын газрын доорх ус нүүрсхүчлийн хий болон хүчил, сульфат, магнийн зэрэг идэмхий агуулагчгүй учир гидрогеологийн нөхцөлийн хувьд энгийн нөхцөлтөйд тооцогдоно /Хишигтогтох, 2013/.

Уур амьсгал: Уур амьсгалыг бүрдүүлэгч олон хүчин зүйлсийн дотроос нарны цацраг, агаарын орчил урсгал, байгалийн газарзүйн нөхцөл чухал юм. Эдгээрийн харилцан үйлчлэлийн нөлөөгөөр тухайн газар орны уур амьсгалын нөхцөл бүрэлдэн тогтоно. Төв аймаг уур амьсгалын хувьд сэрүүвтэр, хуурай дулаавтар, мужид багтана.

Заамар сумын уур амьсгал, цаг уурын үзүүлэлтүүд

Төсөл хэрэгжих орчны цаг уур, уур амьсгалын үндсэн үзүүлэлтийг Төв аймгийн Заамар сумын цаг уурын “ЗААМАР” харуулын сүүлийн 10 жилийн мэдээний үндсэн дээр тодорхойлсон болно.

Агаарын температур: Агаар мандлын дулааны горим бол агаар мандал дахь температурын хуваарилалт, хувьсал өөрчлөлтийн явцаар тодорхойлогдох бөгөөд энэ нь тухайн газар нутгийн уур амьсгалын үндсэн элемент болж агаар, хүрээлэн буй орчны

хоорондох дулааны солилцоогоор илэрдэг зүй тогтолтой. 2009-2019 оны агаарын жилийн дундаж температур $-0.7-2.3^0$ байна.

Хур тунадас: Хур тунадас бол тус орны нутаг дэвсгэрийн уур амьсгалын нөхцөлийг илэрхийлэгч чухал хүчин зүйлийн нэг юм. Тунадасны хуваарилалт газар нутгийн өндөр, ялангуяа чийг авч яваа агаарын урсгалын замд тохиолддог уулс яаж байрласнаас ихээхэн шалтгаалдаг. Хур тунадасны жилийн дундаж хэмжээ нутгийн хойд болон төв, өмнөд хэсгээр 50-58.0 мм, зүүн хэсгээр 60-55.0 мм байна. Хүйтний улирлын хур тунадасны дундаж хэмжээ 70-80 мм дулааны улирлын хур тунадасны дулааны хэмжээ 80-100 мм нийт унах хур тунадасны ихэнх дулааны улиралд унадаг. Заамар сумын хувьд хур тунадасны 2017 оны жилийн хүйтний улирлын хур тунадасны сарын дундаж хэмжээ 11.8-59.4 мм буюу хур тунадас багатай, дулааны улирлын хур тунадасны дулааны хэмжээ 11.8-60.0мм /6-8 сарын хооронд/ байна. Нийт унах хур тунадасны ихэнх дулааны улиралд унадаг. Үүнээс харахад хур тунадас олон жилийн дундаж орчим байна.

Хөрс, ургамал: Төсөл хэрэгжих бүс нутаг нь хөрс газар зүйн ангиллын хувьд Хангайн хөрсний их муж түүн дотор Хангайн мужид тус тус хамаарна. Хангайн их мужид хамгийн түгээмэл тархсан хөрс бол хээрийн хүрэн хөрс бөгөөд орон нутгийн хөрс үүсэх өөр өөр нөхцөлөөс шалтгаалж хүрэн хөрсний хэд хэдэн дэд хэв шинж хар хүрэн, хүрэн, цайвар хүрэн, уулын хүрэн, нугын хүрэн, ойн хүрэн хөрс тус тус тархсан байна /Доржготов, 2003/

Хүн ам, эдийн засаг: Төв аймгийн Заамар сум нь хүн амын суурьшил ихтэй бүс нутагбөгөөд сумын хэмжээнд 3000 орчим хүн амтай. Халх ястан голлон амьдардаг. Голчлон газар тариалан, мал аж ахуй эрхэлдэг. Заамар уул уурхайн бүс нь зам харилцаа сайтай өвөл, зуны аль улиралд саадгүй аж үйлдвэр, ХАА-н үйлдвэрлэлийн баазуудад ойр байрлана. Тухайлбал Хөтөлийн цементийн үйлдвэрээс 180 км, Дархан хотоос 200 км-т, Улаанбаатар хотоос 240 км-т оршдог. Тус суманд нэг 12 жилийн сургууль, нэг 10 жилийн сургууль, 2 цэцэрлэг, нэг МСҮТ, бүс дундын цагдаагийн газар, 2 хүн эмнэлэг, 150 сурагчийн багтаамжтай дотуур байр, 10 халуун ус, сауны газар, спорт болон урлаг заал тус тус 3, дэлгүүр 40, супермаркет 4, талх нарийн боовны цех болон оёдлын цех тус тус 2, 2 цахилгаан уурын зуух, банкны салбар, шуудан холбоо, Мобикомын станц, “Петровис”, “МТ” компаниудын ШТС-ууд үйл ажиллагаа явуулж байна.

4. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

4.1. Төслийн үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

2026 онд уулын ажлын хөрс хуулалт, олборлолт, овоолго, тээвэрлэлтийн үед тоосжилт үүсч агаарыг бохирдуулахаар байна. Дотоод шаталтат хөдөлгүүрээс гарах утаа тортог агаар орчинд хэсэгчилсэн бохирдолтыг бий болгоно.

4.2. Төслийн үйл ажиллагаанаас усан орчинд үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Ахуйн хатуу болон шингэн хог хаягдлын асуудлаа зөв менежментийн дагуу явуулаагүйгээс болж газрын гадарга болон гүний ус биологийн болон химийн бохирдолд орох эрсдэлтэй.

4.3. Төслийн үйл ажиллагаанаас газрын гадарга, хөрсөн бүрхэвч, ургамлан нөмрөгт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

2026 онд уурхайн хөрс хуулалт болон уурхайн дэд бүтцийн үйл ажиллагаанаас газрын гадаргын төрх байдал алдагдаж, хөрсөн бүрхэвч доройтож, ургамлан нөмрөг хөрсөнд дарагдах зэргээр эвдрэлд орно. Төслийн нутаг дэвсгэр болон түүний эргэн тойрны нутаг дэвсгэр дэх тээврийн хэрэгсэл, хүмүүсийн хөдөлгөөний ихсэлттэй холбоотойгоор хөрсөн бүрхэвч элэгдэн доройтох, ургамлан нөмрөг тоосонд дарагдаж тачир сийрэг болж бүрхэц багасна. Газрын гадарга болон хөрс ахуйн хаягдал, шатах тослох материалаар бохирдоно.

4.4. Төслийн үйл ажиллагаанаас амьтны аймагт үзүүлж болзошгүй гол сөрөг нөлөөлөл

Уулын ажлын үед ашиглагдах техник тоног төхөөрөмжөөс гарах дуу чимээнээс болж хөхтөн, шувуу, жижиг мэрэгч амьтад дайжиж алга болох, машин механизм, тээврийн хэрэгслийн гэрэлтүүлгээс болж шөнийн амьдралтай амьтад үргэн дайжиж болзошгүй.

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Топ Ган Дриллинг” ХХК нь байгалийн баялгийг ашиглаж, үйл ажиллагаа явуулж байгаагийн хувьд оршин буй нутгийн байгаль орчныг хамгаалахад үйл ажиллагааныхаа нэг хэсгийг чиглүүлэх үүрэгтэй. Дээр дурдсан болзошгүй гол сөрөг нөлөөллийг бууруулахын тулд дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай юм. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг нөлөөлөлд өртөж болзошгүй бүрэлдэхүүн тус бүрээр нь ангилан тодорхойлов.

Хүснэгт 2 Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ

[illegible]

6. НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Өмнөх онд үүсгэсэн уурхайг үргэлжлүүлэн олборлолт явуулах тул шууд дотоод овоолгоор уулын ажлыг явуулна. Дотоод овоолгоор **5.2 га** талбайд техникийн нөхөн сэргээлт, **2.0 га** талбайд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийнэ.

✓ Хүн малын нөлөөгөөр эвдрэхээс хамгаалах

Биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн газарт мал орох, болон санаатайгаар малаа хариулах, тарьсан мод, бутыг хэрэглэх, машин техникээр дээгүүр нь явах, ахуйн зорилгоор ухаж сэндийлэх зэрэг хүчин зүйлээс урьдчилан сэргийлэх шаардлагатай бөгөөд энд орон нутгийн захиргаа болон нутгийн иргэдийн ухамсарт оролцоо маш чухал үүрэгтэй байна.

✓ Усны нөлөөгөөр эвдрэхээс хамгаалах

Нөхөн сэргээлт хийсэн газар нь хэвгий, налуу ихтэй хөрсний бүтэц султай болон бүтэцгүй тохиолдолд хөрс усаар угаагдаж, алдагдахаас сэргийлэх арга хэмжээ авах хэрэгтэй. Ийм газарт ургамлын тарих эгнээг налуугийн эсрэг чиглэлд хийх, шигүү тарих, сахлаг үндэстэй ургамал тарих зэрэг арга хэмжээг авна.

✓ Салхины нөлөөгөөр эвдрэхээс хамгаалах

Уурхай орчмын нутаг нь хуурай хээрийн бүсэд хамаарах газар учраас жилд тохиолдох хүчтэй салхи шуурганы давтамж өндөр байдаг. Иймээс биологийн нөхөн сэргээлт хийсэн газрыг салхины эвдрэл болон элсний нүүлтээс хамгаалах арга хэмжээг зайлшгүй шаардлагатай. Энд салхины зонхилох чиглэлд хөндлөн байдлаар бут сөөг модлог ургамал оролцсон зурвас байгуулах, төрөл бүрийн механик хамгаалалт хийх шаардлагатай.

Хүснэгт 3. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Нөхөн сэргээлтийн зорилт	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал төг	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Техникийн нөхөн сэргээлт	га	5.2	-	-	Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах техникийн ерөнхий шаардлага “MNS 5918:2008”
2.	Биологийн нөхөн сэргээлт	га	2.0	-	8 000 000	
3.	Тэрбум мод үндэсний хөтөлбөрийн хүрээнд мод тарих	ш	1 000	5000	5 000 000	
4.	Нийт				12 000 000	

7. ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Топ Ган Дриллинг” ХХК нь 2026 онд дүйцүүлэн хамгаалах ажлын хүрээнд орон нутгаас тогтоож өгсөн 2.0 га газарт өөрийн хөрөнгөөр техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийнэ.

Хүснэгт 4 Дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

№	Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгаалах төлөвлөгөө	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг
1	Сумын нутаг нөлөөлөлд өртөж эвдэрсэн газарт нөхөн сэргээлт хийнэ	Нөхөн сэргээлт	га	2.0	-	5 000 000
	Нийт					5 000 000

8. НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн талбайд айл өрх, өвөлжөө хаваржаа байхгүй бөгөөд нүүлгэх шилжүүлэх ажил хийгдэхгүй болно.

9. ТҮҮХ, СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

“Топ Ган Дриллинг” ХХК-ний “Ар наймган”-ын алтны шороон ордын талбай түүний ойр орчимд археологийн хүрээлэн болон палеонтологийн хүрээлэнгээр авран хамгаалах хайгуулын судалгааг хийлгэсэн бөгөөд ашиглалтад ямар нэгэн дурсгалт зүйл өртөхгүй. 1 200,000 төгрөгийг болзошгүй зүйлд хэрэглэхээр төлөвлөв.

10. ОСОЛ ЭРСДЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 5 Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Нийт зардал, т өг	Хэрэгжүүл эх хугацаа, давтамж
1	Гал түймрээс сэргийлэх талаар анхааруулга, санамжийн хуудас хийж, шаардлагатай газруудад нүдэнд харагдахуйц газруудад байрлуулах	ҮА зардалд	Төслийн хугацаанд
2	Аянга, цахилгаантай ширүүн бороотой үед гадаах ажлыг түр зогсоох		
3	Жолооч нарыг аюулгүй ажиллагааны сургаалтанд хамруулах		
4	Анхааруулга, замын тэмдэг тэмдэглэгээг шаардлагатай газруудад байрлуулах, Жил бүр мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулах		
5	Машины кабин бүрд эмийн сан, галын хор байрлуулах	1 000 000	
6	Осол аваар гарч хүний эрүүл мэнд хохирсон тохиолдолд яаралтай анхан шатны тусламж үзүүлэх	500 000	
7	Жил бүр мэргэжлийн байгууллага, мэргэжилтний тусламжтайгаар хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт зохион байгуулах	1 000 000	
Нийт		2 500 000	

11. ХОГ, ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Төслийн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болох хаягдлыг авч үзвэл, ахуйн хатуу хог хаягдал, уурхайн хотхоны хэрэгцээнээс хаягдах бохир ус (хоолны газар, усанд орох газар, ариун цэврийн өрөө гэх мэтээс), үйлдвэрийн техникийн үйл ажиллагаанаас үүсэх хаягдал ус, техникт ашигласан хаягдал тос, маслын хаягдал зэргээс бүрдэж байна. Тэдгээр хатуу, шингэн хаягдлыг хадгалах, зайлуулах тус бүлэг тусгасан болно. Хог хаягдлын менежмент нь хүний эрүүл мэндийг хамгаалах, ажилчид, нутгийн оршин суугчдын ажиллаж амьдрах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх, хүрээлэн буй орчинд дам үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулахад чиглэсэн болно.

№	Гол болон болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Нийт зардал,төг	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
1.	Төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх ахуйн хатуу болон шингэн хог хаягдлаар хөрс, гадаргын болон газрын доорх ус бохирдуулах сөрөг нөлөөтэй Шатах тослох материалаар хөрс, газрын доорх ус бохирдож болзошгүй	Хог хаягдлын гэрээ байгуулан төлбөрөө төлнө.	ҮА зардал	Үйл ажиллагааны турш	Хог хаягдлын тухай хууль 4-р зүйл, 5-р зүйл 9-р зүйл, 11-р зүйл, 12-р зүйл, 13-р зүйл, 14-р зүйл, 16-р зүйл, 18-р зүйл, 19-р зүйл, 20-р зүйл, 21-р зүйл, 23-р зүйл, 24-р зүйл
		Ахуйн бохир ариутгах, халдваргүйжүүлэх, задлах бодис худалдаж авах зардал	500 000		
		Хөрс шатах тослох материалаар бохирдсон тохиолдолд бохирдсон хэсгийг ялган авч саармагжуулах	1 000 000		
		Хог хаягдал ангилан ялгаж хаях зориулалттай хогийн савнуудыг тосгон, захиргаа, цайны газар зэрэг шаардлагатай газруудад тавих	1 500 000		
		Хог хаягдал, ялган ангилалт, түүний үр ашгийн талаар сургалт, мэдлэг олгох	ҮА зардал		
		Хаягдлаас гарах дахин ашиглагдах түүхий эдийг ялган тушаах, дахин ашиглах			
		Ахуйн бохир шингэн хаягдлыг битүүмжлэл сайтай ёмкост хуримтлуулан бохир соруулах машинаар холбогдох газарт нийлүүлэх			
2.		Аюултай хог хаягдал тээвэрлэх, хадгалах, устгах үйл ажиллагаа эрхэлдэг тусгай зөвшөөрөл бүхий аж ахуй нэгж байгууллагатай гэрээ байгуулан	ҮА зардал		
		Хаягдал техникийн тос, маслыг тусгай саванд хуримтлуулах			
		Эмнэлгийн хог хаягдлыг мэргэжлийн байгууллагаар устгуулах			
		Үлдэгдэл хог хаягдлыг эцэслэн зайлуулахдаа сумтай гэрээ байгуулан зайлуулах			
	Нийт зардал 3 000 000				

Хүснэгт 6 Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

12. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр нь Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоогдсон болзошгүй сөрөг нөлөөллийг тодорхой хугацааны давтамжтай хянах, тайлагнах, бууруулах, арилгах төлөвлөгөө авахад тус хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Тус орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр нь хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах болон төслийн үйл ажиллагаанд дараах үндсэн ач холбогдолтой. Үүнд:

- ✓ Байнгын хяналт шинжилгээ хийснээр төслөөс орчинд үзүүлж буй сөрөг нөлөөллийг тухай бүрд эрт илрүүлэх
- ✓ Тухайн илрүүлсэн сөрөг нөлөөллийг үндэслэн тодорхой цаг хугацааны дотор байгаль хамгаалах төлөвлөгөөний төлөвлөгөө боловсруулах
- ✓ Хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг тогтмол хийлгэн төр захиргааны байгууллагууд болон төсөл хэрэгжих орон нутгийн оршин суугч, иргэдэд танилцуулж байх нь төслийн цаашид тогтмол хэрэгжих нөхцөлийг бүрдүүлэх юм.

2026 онд хэрэгжүүлэх хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд Агаарын чанарын хяналт шинжилгээ, усны хяналт-шинжилгээ, Хөрсний хяналт шинжилгээ, ундны ахуйн усны чанарын хяналт зэргээр явуулахаар төлөвлөгдөж байна. Энэ жилийн хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зорилго байгаль орчинд бохирдол нөлөөлөл байгаа эсэхийг тогтоох, шинжилгээний үр дүн стандартын түвшинд байгааг тогтооход оршино.

Хүснэгт 7 Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн төлөвлөгөө

№	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Хяналтын цэгийн байршил	Хугацаа ба давтамж	Давтамж ийн тоо	Нэгжийн зардал, төг	Нийт зардал, төг	Тайлбар	Баримтлах стандарт, арга, аргачлал
1.	Агаар	Засварын талбай ажилчдын хотхон, уурхайн карьер, уурхайн зам	5, 8-р сард	4 цэгт 2 удаа	50 000	600 000	Агаар орчны бохирдол агаар дахь тоосны агууламж, NO ₂ , SO ₂ CO - ын агууламж, Агаар орчны бохирдол дуу чимээ, агаарын харьцангуй чийгшил	Агаарын тухай хууль, Агаарын чанар- хот суурин газрын гадаад орчны агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS 6063: 2010, Агаарын чанар техникийн ерөнхий шаардлага MNS 4585: 2007
2.	Хөрс	Ахуйн бохир усны хаягдал орчимд, шимт хөрсний овоолго, биологийн нөхөн сэргээлтийн талбай, засварын газар	5, 8-р сард	4 цэгт 2 удаа	Хөрсний хяналт шинжилгээний 3 цэгт жилд 1 удаа Хөрсний механик бүрэлдэхүүн, ялзмаг	1 500 000	Хөрсний агрохими, нийт азот, хөдөлгөөнт фосфор, солилцох кали, карбонат, Хүнд металл(Cr, Pb, Cd, Ni, Zn), бактери	– MNS3310-91 Хөрсний агро химийн үзүүлэлтийг тодорхойлох – MNS2305-94 Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам
3.	Ус	Унд ахуйн ус, цэвэр болон бохирын нуур, ахуйн хаягдал ус	5, 8-р сард	4 цэгт 2 удаа	Усны ерөнхий химийн шинжилгээ нэгжийн үнэ 50000 төг, Хими бактериологийн бүрэн шинжилгээний үнэ 141700 төг *УСҮГ итгэмжлэгдсэн лабораторийн үнэ	1 000 000	Усны ерөнхий химийн шинжилгээ, бактерлогийн шинжилгээ, Ахуйн хаягдал усны ерөнхий химийн шинжилгээ, бактерлогийн шинжилгээ (рН, ЕС, TDS, нийт шүлтлэг, хатуулгын хэмжээ, рН, цахилгаан дамжуулах чанар)	Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS 6148:2010, Ундны усны, эрүүл ахуйн шаардлага, чанар, аюулгүй байдлын үнэлгээ MNS 0900: 2005, Бохир ус цэвэрлэх байгууламжийн байршил, цэвэрлэгээний технологи, түвшинд тавих үндсэн шаардлага MNS 4288:1995,
	Нийт					3 100 000		

13. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Уурхайн үйл ажиллагаандаа технологийн сахилга батыг чанд баримталж, аваар осолгүй ажиллах талаар байнга анхаарал тавихыг уурхайн дарга хариуцаж ажиллана.

Хүснэгт 8 Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь 2026 он	Хариуцсан албан тушаалтан
1	Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулан, холбогдох газраас ус ашиглах зөвшөөрөл авах	5 000 000	2 сард	Уурхайн дарга
2	БО-ы ерөнхий үнэлгээний шаардлагын дагуу 2 жил тутамд Байгаль орчны аудит хийлгэх		Хавар	Төв оффис
3	Уурхайд ажиллаж байгаа ажиллагсдын тухайн ажлыг хийж үйцэтгэх мэдлэг чадварыг сайжруулах зорилгоор мэргэжлийн сургалтанд хамруулах		Жилд нэг удаа	ХАБ
4	Ажлын байрны хэвийн бус нөхцөлд ажилладаг ажилчдыг илчлэг, витаминлаг хоол хүнсээр хангах		Тогтсон хугацаа бүрт	Удирдлагууд
5	Нөхөн сэргээлтийг танилцуулж улсын комисст хүлээлгэн өгөх.		10-р сараас 12-р сарын 1 нд багтаан	Уурхайн дарга, БОмэргэжилтэн

14. ОРОН НУТГИЙН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГЫН ШААРДЛАГААР ХИЙГДЭХ АЖИЛ БОЛОН ТАЙЛАГНАХ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 9 БОМТ хэрэгжилт тайлагнах

№	Төлөвлөсөн арга хэмжээ	Урьдчилан тооцсон төсөв төг	Хэрэгжүүлэх хуваарь	Хариуцсан албан тушаалтан
1.	Заамар сумын ЗДТГ-тай тухайн жил хамтран ажиллах нийгмийн хариуцлагын гэрээг байгуулан, гэрээний дагуух төлөвлөгөөт ажлууд болон сайн дураар орон нутагт хийгдэх ажлууд	Дотоод үйл ажиллагааны зардал	Төслийн хугацаанд	Уурхайн дарга

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ MV-004411 АШИГЛАЛТЫН
ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН АЛТНЫ ШОРООН ОРД ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСЛИЙН
2026 ОНД ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хүснэгт 10 2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардал

№	Зардлын утга	Нийт зардал, мян.төг
1	Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөөний ажлын зардал	1 500.0
2	Газар болон хөрсөнд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах төлөвлөгөөний ажлын зардал	1 500.0
3	Ургамал болон амьтанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын зардал	1 000.0
4	Усан орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах ажлын зардал	600.0
5	Хог хаягдлын менежментээр хийгдсэн ажлын зардал	3 000.0
6	Нөхөн сэргээлтийн ажлын зардал	12 000.0
7	Дүйцүүлэн нөхөн сэргээлтийн зардал	5 000.0
8	Түүх соёлын өв хамгаалал	200.0
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал	3 100.0
10	Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөөний зардал	2 500.0
11	Удирдлага зохион байгуулалтын зардал	5 000.0
	2026 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардлын дүн	35 400.0

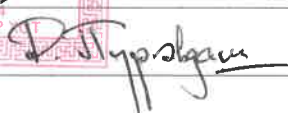
Байгаль орчны хамгаалах, менежментийн төлөвлөгөөгөөр нийт 35,400,000 ₮-ийг төсөвлөж, Барьцаа хөрөнгө болох 50%-ийн зардлыг 14,700,000₮ болон 3.000.000₮ 2 хэсэг тушаасан.

АУДИТ ГҮЙЦЭТГЭГЧ:
ТЭРХ ХҮРЭМТ ХХК

ЗАХИАЛАГЧ:
ТОП ГАН ДРИЛЛИНГ ХХК

**ТӨВ АЙМГИЙН ЗААМАР СУМЫН НУТАГТ БАЙРЛАХ “АР
НАЙМГАНЫ АЛТНЫ ШОРООН ОРДЫН ӨМНӨД ХЭСЭГ, БАГА
НАЙМГАНЫ ХӨНДИЙН АДАГ ХЭСГИЙН АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ ТӨСӨЛ”-ИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ
НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН**

Байгаль орчны аудитын багийн гишүүд:

Д/д	Овог, нэр	Албан тушаал	Гарын үсэг
1	Х.Бадарч	Захирал	
2	Б.Даваажаргал	Ахлах аудитор	
3	Ц.Дайваа	Аудитор	
4	Д.Пүрэвдаш	Аудитор	

 ТӨРХ ХҮРЭМҮ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ	Төв аймгийн Заамар сумын нутагт байрлах “Ар наймганы алтны шороон ордын өмнөд хэсэг, бага наймганы хөндийн адаг хэсгийн алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төсөл”-ийн байгаль орчны нийцлийн аудитын тайлан	“Топ ган дриллинг” ХХК РД:
--	--	--

БҮЛЭГ 8 АУДИТЫН НЭГДСЭН ДҮГНЭЛТ

“Ар наймганы алтны шороон ордын өмнөд хэсэг, бага наймганы хөндийн адаг хэсгийн” алтны шороон ордын уурхайн байгаль орчны аудитыг 5 чиглэлд 134 шалгуур үзүүлэлтээр үнэлэв.

Аудитын ажлын хамрах хүрээнд ил уурхайн ухаш, гадаад овоолго, шимт хөрсний овоолго, баяжуулах хэсэг, уурхайн тосгон, усан хангамж, шатах тослох материалын агуулах, сэлбэгийн агуулах, засвар үйлчилгээний хэсэг, дотоод зам, инженерийн бусад барилга байгууламжуудыг авч үзсэн болно. Өмнө байгаль орчны аудит 2020, 2021 оныг хамруулан гүйцэтгэсэн учир энэ удаагийн аудитоор цаг хугацааны хувьд 2022, 2023 оныг хамруулан авч үзэв.

Зураг 12. Байгаль орчны аудитын үнэлэмж

Байгаль орчны аудит хийсэн чиглэл тус бүрээр гарсан үр дүнг хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 11. Шалгуур үзүүлэлтийн үнэлэмжийн нэгтгэл

Аудитын чиглэл	нийцэл		үнэлэх боломжгүй		үл нийцэл		Нийт шалгуур үзүүлэлт
	Шалгуурын тоо	Хувь	Шалгуурын тоо	Хувь	Шалгуурын тоо	Хувь	
Агаар орчны аудит	19	82.6	2	8.0	4	17.4	25
Хөрс хамгаалал, газар ашиглалтын менежментийн аудит	28	100.0	1	3.4	0	0.0	29

 ТӨВ ХҮРЭМТ САЙГАЛЬ ОРЧНЫ АУДИТ	Төв аймгийн Заамар сумын нутагт байрлах “Ар наймганы алтны шороон ордын өмнөд хэсэг, бага наймганы хөндийн адаг хэсгийн алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төсөл”-ийн байгаль орчны нийцлийн аудитын тайлан	“Топ ган дриллинг” ХХК
		РД:

Биологийн төрөл зүйлийн менежментийн аудит	8	61.5	2	13.3	5	38.5	15
Усны менежментийн аудит	22	100.0	0	0.0	0	0.0	22
Хог хаягдлын менежментийн аудит	34	85.0	3	7.0	6	15.0	43

Байгаль орчны аудитын шалгуурын үр дүнгийн нэгдсэн хүснэгтээс үзвэл биологийн төрөлзүйлийн хамгаалалын менежментийн аудитын чиглэлд 38.5%, агаар орчны аудитын чиглэлд 17.4%, хог хаягдлын менежментийн аудитын чиглэлд 15% тус тус үл нийцэл илэрсэн байна. Хөрс хамгаалал, газар ашиглалтын менежментийн аудит болон усны менежментийн чиглэлд үл нийцэл илрээгүй хэдий ч сайжруулах шаардлагатай зөвлөмжийг өгсөн болно.

Байгаль орчны аудитын шалгуураар илэрсэн 15 үл нийцлээс үүсэж болзошгүй эрсдэлээс их эрсдэлтэй 2 үзүүлэлт, дунд эрсдэлтэй 5 үзүүлэлт, бага эрсдэлтэй 8 үзүүлэлт байна.

Хүснэгт 12. Үл нийцлээс үүсэж болзошгүй эрсдэлийн түвшний нэгдсэн үр дүн

Аудитын чиглэл	Эрдэлийн түвшин		
	их	дунд	бага
Агаар орчны аудит			4
Хөрс хамгаалал, газар ашиглалтын менежментийн аудит			
Биологийн төрөл зүйлийн менежментийн аудит	1	3	1
Усны менежментийн аудит			
Хог хаягдлын менежментийн аудит	1	2	3
Нийт дүн	2	5	8

- Үл нийцлийн эрдэлийн үнэлгээгээр биологийн төрөл зүйлийн хамгаалал болон хог хаягдлын менежментийн чиглэлд өндөр эрсдэлтэй үнэлэгдсэн шалгуур нь гал түймрийн аюултай холбоотой учир нэн даруй зөвлөмжийн дагуу арга хэмжээ авах шаардлагатай.
- Үл нийцлийн эрдэлийн үнэлгээгээр биологийн төрөл зүйлийн хамгаалал болон хог хаягдлын менежментийн чиглэлд дунд эрсдэлтэй үнэлэгдсэн шалгуур нь хог хаягдлын цэг байгуулах, цахилгаан дамжуулах шугамд шувуу үргээгч суурилуулах, ус хангамжийн нуурыг тойруулан амьтан орохоос хамгаалж хашаа татах зэрэг техник, технологийн хувьд арга хэмжээ авах үйл ажиллагаатай холбоотой байна.
- Үл нийцлийн эрдэлийн үнэлгээгээр бага эрсдэлтэй үнэлэгдсэн шалгуур үзүүлэлт нь голлон бичиг баримтийн бүрдэлтэй холбоотой байна.
- Үл нийцлийн эрдэлийн үнэлгээтэй холбоотой болон нийцэлтэй гэж үнэлэгдсэн боловч сайжруулах шаардлагатай нийт 21 зөвлөмжийг захиалагчид хүргүүлж байна.
- Байгаль орчны аудитын зөвлөмж, сайжруулах саналын биелэлтийг 2024, 2025 оны 11-р сард багтаан Төв аймгийн байгаль орчны асуудал хариуцсан байгууллагад хүргүүлж, тайлагнах шаардлагатай.